

قوه قضائیه

نشست های قضایی در مسائل حقوقی مدنی

www.ketab.ir

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام
	Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	مجموعه نشست‌های قضایی در مسائل حقوق مدنی / گردآوری و تدوین مرکز آموزش قوه قضائیه.
مشخصات نشر	تهران: قوه قضائیه، مرکز مطبوعات و انتشارات، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۳۷۵ ص: ۲۹×۲۲ س.م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۰-۰۰۵-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	حقوق مدنی -- ایران -- تفسیر و استنباط
موضوع	Civil rights -- Iran -- Interpretation and construction
موضوع	حقوق مدنی -- ایران -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
موضوع	Civil rights -- Iran -- Questions and answers
شناسه افزوده	ایران. قوه قضائیه. مرکز آموزش
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ۳۴۳/۵۰۰ I.MH
رده بندی دیویی	۵۵/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۷۸۷۸۱

وبسایت: www.ijri.ir پستی: ۱۹۸۳۸۴۶۵۱۴ تلفکس: ۰۲۱ - ۲۲۰۹۲۰۶۱
نشانی: بزرگراه چمران - بزرگراه پاسداران - بعد از خروجی اوین درکه - ساختمان پژوهشگاه قوه قضائیه

مرکز مطبوعات و انتشارات
قوه قضائیه

عنوان: مجموعه نشست‌های قضایی در مسائل حقوق مدنی
گردآوری و تدوین: مرکز آموزش قوه قضائیه
تنظیم، به‌روزرسانی و تصحیح: مریم فرشچیان
ناشر: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه
قیمت: ۱۰۰۰۰۰۰ ریال با جلد نفیس
تیراژ و نوبت چاپ: ۱۵۰۰ - اول ۱۳۹۶

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ و متعلق به مرکز آموزش قوه قضائیه می‌باشد و نقل مطالب کتاب با ذکر منبع بلامانع است.
مرکز آموزش قوه قضائیه از هرگونه نقد و نظر نسبت به محتوای این مجموعه استقبال می‌نماید.
آدرس مرکز آموزش قوه قضائیه: تهران - خیابان حافظ - نبش خیابان سمیه - ساختمان شماره ۳ قوه قضائیه - تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۱۹۹۵۰۱

مراکز پخش:

دفتر مرکزی: بزرگراه چمران - بزرگراه یادگار امام - بعد از خروجی اوین درکه - ۰۲۱ - ۲۲۰۹۲۰۶۱
فروشگاه و نمایشگاه دائمی: تهران - خیابان حافظ - نبش خیابان سمیه - ساختمان شماره ۳ قوه قضائیه
تلفن: ۰۲۱ - ۸۸۱۹۹۹۰۴ فکس: ۰۲۱ - ۸۸۱۹۹۹۱۳
نمایندگی انقلاب: ۱۹ - ۶۶۴۸۶۱۱۵ - ۰۲۱

یکم: پیدایی رویه قضایی از عادات دادگاه‌ها:

عادات دادگاه‌ها، بستر پدیداری رویه قضایی است. این بستر، هنگامی مستعد رویش می‌شود که یک نظریه یا برداشت از مواد قانونی بر پایه‌ای منطقی و مفهومی شکل گیرد و هدف عدالت‌گستری^۱ را دنبال کند و از پشتوانه علمی نیز برخوردار باشد. پیدایی این نظریات و برداشت‌ها در گرو تضارب آراء و اندیشه‌های قضایی است و نیاز به بحث و سؤال و کنکاش حرفه‌ای در چند و چون مواد قانونی دارد؛ از این جاست که اهمیت «نقشست‌های قضایی» هویدا می‌شود زیرا در این نشست‌ها، سؤال و تحقیق مطرح می‌شود و برداشت‌های مختلف پدید می‌آید و غنای علمی و حرفه‌ای هر نظریه محک زده می‌شود و «نظریات برین» جای خود را به عنوان «عادات دادگاه‌ها» پیدا می‌کنند و بر آن پایه «رویه قضایی» استوار می‌شود.

دوم: کارکردهای رویه قضایی:

رویه قضایی به معنای عام، آثار و کارکردهای گسترده‌ای در سطوح مختلف نظام سیاسی، اجتماعی حاکم دارد و علاوه بر آن بر سطوح مختلف نظام حقوقی کشور نیز تأثیر مستقیم دارد. برخی از عناوین این آثار و کارکردها به شرح ذیل است:

- کارکرد تعهد به حقیقت، عدالت و دادگستری به گونه‌ای که نظریه حقوقی در خدمت عدالت قرار گیرد نه بر سر راه آن.^۲
- کارکرد پاسداری از اهداف و توجه به ضرورت‌های مورد نظر قانونگذار
- کارکرد سازگارسازی قوانین کلی با خواست، نیاز و مقتضات گونه‌گون و متفاوت محیط اجتماعی
- کارکرد هدف‌گرا سازی فن تفسیر قانون
- کارکرد روان‌سازی و تسهیل اجرای قانون و قدرت تحرک خشیدن به قوانین تازه تصویب
- کارکرد ایجاد و توسعه نظام حقوقی کشور
- کارکرد اصلاح قوانین
- کارکرد حل معضل در موارد نقص، سکوت، اجمال یا تعارض قوانین
- کارکرد وحدت حقوقی کشور و تسهیل تعاملات حقوقی با سایر کشورها
- کارکرد تاریخی در ثبت و ارزیابی تحولات نظام حقوقی کشور
- کارکرد بهبود روش‌ها و رویه‌ها
- کارکرد آموزشی و تسهیل جریان انتقال تجارب شغلی افراد
- کارکرد تولید دانش بومی و سازمانی ویژه دستگاه قضایی
- کارکرد توسعه حرفه قضاوت و استقلال آن از زمینه مادر (دانش حقوقی)
- کارکرد توسعه علمی منابع انسانی قوه قضاییه از طریق تسهیل آموختن رویه‌های بهینه و مشورتی

سوم: مصادر و مراجع مرتبط با شناسایی و ثبت عادات محاکم:

در کشور عزیز ما ظاهراً به دلیل تبعیت از نظام «حقوق نوشته» مصادر و مراجع مشخصی برای شناسایی، ثبت و ترویج «عادات محاکم» تعیین نشده است. البته مراجعی همچون اداره کل حقوقی و مرجع تنظیم بخشنامه‌های قضایی و دیوان عالی کشور به لحاظ مأموریت سازمانی خود با این مسأله در ارتباط هستند. این مراجع، خصوصاً اداره کل حقوقی، منابع ارزشمندی در اختیار جامعه حقوقی قرار داده‌اند که مورد استقبال فراوان نیز واقع شده است.

۱. ناصر کاتوزیان، مقدمه علم حقوق، ص ۳۰۲.

۲. کاتوزیان، دکتر ناصر، توجه و نقد رویه قضایی.

چهارم: مبانی نیاز به نشست‌های قضایی:

با افزایش تعداد نشست‌های قضایی ممکن است تصور شود که نیاز به ادامه این فعالیت محل تردید است اما با توجه به نکات زیر این تردید کاملاً از بین خواهد رفت:

اولاً، نشست‌های قضایی خاستگاه پدیداری رویه قضایی است و کارکردهای رویه قضایی بسیار فخیم‌تر از اقدامات مقطعی است. ثانیاً، فروض و فروع مستحدث و نوپیدا در مسایل قانونی آنقدر گسترده است که چاره‌ای جز غربالگری مداوم سؤال‌ها و اندیشه‌های پیرامون آنها باقی نمی‌گذارد. هرچه این غربالگری کاوشی‌تر و پژوهشی‌تر باشد غلبه بر انبوهی فروض نوپدید؛ آسان‌تر خواهد بود. ثالثاً، تولید دانش بومی و ایجاد «یادگیرندگی» سازمانی که از آرمان‌های سازمان‌های زنده، پویا و پیشرو است از همین رهگذر پدید می‌آید.

رابعاً، ویژگی تجدیدپذیری و نو شوندگی به‌گونه‌ای است که باب سؤال جدید را همواره مفتوح نگه می‌دارد و پدیداری سؤال‌های نو؛ پایان‌ناپذیر می‌شود.

بر این اساس ویرایش جدید مجموعه دربرگیرنده بازنگری مجدد در کلیه نشست‌های قضایی کشور از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۲ است که حسب موقعیت سازمانی توسط کمیسیون‌های تخصصی در مرکز آموزش قوه قضاییه مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند.

مرکز آموزش قوه قضاییه

فهرست مطالب

۱۵	بخش اول: قانون مدنی
۱۷	فصل اول - انتشار و آثار اجرای قوانین به طور عموم
۱۹	فصل دوم - اموال
۲۰	فصل سوم - مالکیت
۲۹	فصل چهارم - حق انتفاع
۲۹	مبحث اول - عمری و رقبی و سکنی
۲۹	مبحث دوم - وقف
۴۸	فصل پنجم - حق ارتفاق
۴۸	مبحث اول - حق ارتفاق نسبت به ملک غیر
۵۴	مبحث دوم - احکام و آثار املاک نسبت به املاک مجاور
۵۶	مبحث سوم - حریم املاک
۶۱	فصل ششم - عقود و معاملات و الزامات
۶۱	مبحث اول - اقسام عقود و معاملات
۶۳	مبحث دوم - شرایط اساسی برای صحت معامله
۷۵	مبحث سوم - اثر معاملات
۱۰۱	مبحث چهارم - شرایط ضمن عقد
۱۲۱	مبحث پنجم - معاملات فضولی
۱۳۳	مبحث ششم - سقوط تعهدات
۱۵۰	فصل هفتم - ضمان قهری
۱۵۰	مبحث اول - غصب
۱۷۱	مبحث دوم - اتلاف
۱۷۲	مبحث سوم - تسبیب
۱۷۵	فصل هشتم - بیع
۱۷۵	مبحث اول - احکام بیع
۲۰۶	مبحث دوم - آثار بیع
۲۲۶	مبحث سوم - ضمان درک
۲۳۲	مبحث چهارم - خیارات و احکام راجع به آن
۲۶۵	فصل نهم - بیع شرط
۲۶۷	فصل دهم - معاوضه
۲۶۹	فصل یازدهم - اجاره
۲۸۶	فصل دوازدهم - مزارعه
۲۸۹	فصل سیزدهم - شرکت
۲۹۵	فصل چهاردهم - ودیعه
۲۹۸	فصل پانزدهم - عاریه
۲۹۹	فصل شانزدهم - وکالت
۳۱۲	فصل هفدهم - ضمان عقدی

۳۱۷	فصل هجدهم - حواله
۳۱۹	فصل نوزدهم - كفالت
۳۲۲	فصل بیستم - صلح
۳۲۲	فصل بیست و یکم - رهن
۳۵۴	فصل بیست و دوم - هبه
۳۶۲	فصل بیست و سوم - اخذ به شفعه
۳۶۶	فصل بیست و چهارم - وصیت
۳۸۳	فصل بیست و پنجم - ارث
۳۸۳	مبحث اول - طبقات مختلفه ارث
۳۸۳	مبحث دوم - تحقق ارث
۳۹۷	مبحث سوم - شرایط و موانع ارث
۴۰۴	مبحث چهارم - سهم الارث طبقات مختلفه وراث
۴۱۶	فصل بیست و ششم - تابعیت
۴۱۸	فصل بیست و هفتم - اسنا - سجل احوال
۴۳۱	فصل بیست و هشتم - غایب مفقود لایق
۴۳۳	فصل بیست و نهم - نکاح
۴۳۳	مبحث اول - خواستگاری
۴۴۳	مبحث دوم - قابلیت صخی برای ازدواج
۴۵۴	مبحث سوم - موانع نکاح
۴۵۸	مبحث چهارم - شرایط صحت نکاح
۴۶۸	مبحث پنجم - نکاح منقطع
۵۳۰	مبحث ششم - مهر
۵۳۸	مبحث هفتم - حقوق و تکالیف زوجین نسبت به یکدیگر
۵۵۶	مبحث هشتم - فسخ نکاح
۵۵۶	فصل سیام - طلاق
۶۰۱	مبحث اول - کلیات
۶۱۲	مبحث دوم - اقسام طلاق
۶۱۵	مبحث سوم - عده
۶۴۲	مبحث چهارم - گواهی عدم امکان سازش
۶۴۵	مبحث پنجم - نخله
۶۵۹	مبحث ششم - اجرت المثل
۶۶۴	مبحث هفتم - جهیزیه
۶۶۶	فصل سی و یکم - نسب
۶۹۶	فصل سی و دوم - نگهداری و تربیت اطفال
۷۰۸	فصل سی و سوم - ولایت قهری پدر و جد پدری
۷۴۳	فصل سی و چهارم - الزام به انفاق
۷۴۳	فصل سی و پنجم - حجر و قیمومت
۷۴۹	مبحث اول - موارد نصب قیم و ترتیب آن
	مبحث دوم - اختیارات و وظایف و مسئولیت قیم و حدود آن

۷۶۲	مبحث سوم - نظارت مدعی‌العموم در امور صفار و مجانین و اشخاص غیر رشید
۷۶۸	مبحث چهارم - خروج از تحت قیمومت
۷۷۱	مبحث پنجم - سن رشد
۷۷۷	فصل سی و ششم - ادله اثبات دعوا
۷۷۷	مبحث اول - اقرار
۷۷۸	مبحث دوم - اسناد
۷۹۲	مبحث سوم - قسم

بخش دوم: سایر قوانین ۸۰۱

۸۰۳	اول - قانون اجرای احکام
۸۰۳	مبحث اول - ترتیب اجرا
۸۸۹	مبحث دوم - توقیف اموال
۹۱۵	مبحث سوم - فروش اموال توقیف شده
۹۳۱	مبحث چهارم - اعتراض شخص ثالث
۹۵۵	مبحث پنجم - هزینه‌های اجرایی
۹۶۵	مبحث ششم - احکام و اسناد لازم‌الاجرا در امور خارج از صلاحیت
۹۶۹	دوم - قانون امور حسبی
۹۶۹	مبحث اول - قیمومت
۹۸۱	مبحث دوم - امور راجع به ترکه
۱۰۳۰	مبحث سوم - تصدیق انحصار وراثت
۱۰۴۳	سوم - قانون ثبت
۱۰۷۳	چهارم - قانون شهرداری
۱۰۸۹	پنجم - قانون روابط موجر و مستأجر
۱۱۹۹	ششم - قانون تجارت
۱۲۶۳	هفتم - قانون مسئولیت مدنی
۱۲۸۳	هشتم - قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب ۱۳۵۷
۱۲۹۱	نهم - قانون پیش‌فروش ساختمان‌ها مصوب ۱۳۸۹
۱۲۹۷	دهم - قانون بیمه اجباری
۱۳۰۱	یازدهم - قانون زمین شهری
۱۳۰۵	دوازدهم - قانون حمایت خانواده

فهرست الفبایی کلید واژه ۱۳۱۵

فهرست توصیفی مطالب ۱۳۲۹